

Summary

Dutka G. I. Delegation of legislative authority. — Article.

The questions about different point of view to the concept and essence of the delegation of legislative authority as one of the mean of functioning of state power in plurastic society of the software of its efficiency are analyzed in this article. Considerable attention is paid to theoretical comprehension of problem of improving method of governance and law regulation, to analysis of foreign practices on the subject.

Keywords: delegation of legislative authority, delegated legislation, state and powerful authority.

УДК 340.12:321.1/8:342

С. В. Джолос

ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах постмодерну чи не найбільш масштабним феноменом, що визначально впливає на політико-правове, культурне та соціально-економічне життя народів світу, стала глобалізація, як низка процесів, що утворюють єдиний світ [1, 396]. При цьому уніфікація світу та дедалі більше обмеження суверенітету незалежних держав далеко не завжди справляють позитивний вплив на буття суспільства.

Таким чином, перед сучасною політико-правовою наукою постає важлива проблема щодо державного суверенітету в умовах глобалізації, його ества, цінності та основних засад збереження.

Проблема державного суверенітету вперше набула ґрунтовної розробки у працях видатного французького мислителя Ж. Бодена, який вважав суверенітет основною ознакою держави, «абсолютною і постійною владою держави», «величчю», «найвищою владою розпоряджатися» [2, 689–695].

Важливий внесок у дослідження проблеми державного суверенітету було зроблено визначним російським мислителем Г. Ф. Шершеневичем, який визначав державу як об'єднання людей під однією владою у межах певної території [3, 201] і тлумачив суверенітет як самостійність, що «характеризує державну владу як незалежну, вищу, необмежену і неподільну» [3, 214]. При цьому, на думку вченого, вказані вище властивості суверенітету тісно пов'язані між собою: незалежність влади означає її верховність (відсутність вищої влади), з чого випливає її необмеженість (відсутність обмежень з боку вищої влади) та неподільність (верховність влади означає її єдність і, таким чином, неподільність: двох вищих влад бути не може) [3, 214–220].

На думку відомого сучасного вченого Ю. М. Оборотова, «головна теза державний суверенітет не абсолютний, а відносний», причому його обсяг залежить від того, чи є держава незалежною у міжнародних відносинах, чи є вона складовою більш великого державного утворення (федерації, конфедерації), чи є вона учасницею міждержавного союзу [4, 117].

Загалом, на думку деяких дослідників, процесам глобалізації властиві деякі позитивні риси: полегшення господарської взаємодії між країнами, створення умов для доступу країн до передових здобутків людства, забезпечення економії ресурсів, стимулювання світового прогресу [5].

При цьому В. М. Співак зазначає, що процесам глобалізації властиві такі негативні тенденції: а) грубий тиск транснаціональних корпорацій (далі — ТНК) на розвиток національних економік та на прийняття економічних і політичних рішень; б) акцент на суто фінансово-прибутковій діяльності і недооцінка соціальних аспектів; в) випадки щодо обмеження суверенітету держав і націй шляхом урізання можливостей їх вільної діяльності; г) втілення концепції ліберально-ринкової держави, що сприяє усуненню держав від реального впливу на певні процеси (передусім економічного плану); ґ) зіткнення різноманітних міждержавних інтересів тощо [6, 667].

Вказане вище дозволяє стверджувати, що сьогодні єство та обсяг державного суверенітету все більше віддаляються від класичних канонів.

Разом із тим у сучасній науці недостатньо дослідженими залишаються загальнотеоретичні засади сутності і реалізації державного суверенітету, який, на жаль, досить часто зазнає негативних впливів в умовах глобалізації.

Таким чином, у межах цієї статті ми плануємо вирішити такі завдання: а) з'ясувати єство та сутність суверенітету; б) визначити загрози та основні засади трансформації державного суверенітету в умовах глобалізації; в) запропонувати загальнотеоретичні основи збереження і розвитку державного суверенітету в сучасних умовах та ін.

Загалом, суверенітет (від фр. *souverainete* — верховна влада) — це повністю незалежне від будь-яких сил, обставин та осіб верховенство, незалежність суб'єктів влади при прийнятті ними політичних рішень, незалежність держави у внутрішній і зовнішній політиці; це верховенство і незалежність державної влади, що виявляється у винятковому праві власності на свою територію, її багатства і ресурси, праві самостійно отримувати, розподіляти і перерозподіляти прибутки та видатки, формувати бюджет, підтримувати різні відношення з іншими суверенними державами [7, 427].

З точки зору Ж. Бодена, суверенною владою є безперервна, безперечна, необмежена, незалежна, вища й абсолютна влада. Воля суверена є правом, бо являє собою правові розпорядження того чи тих, «хто володіє цілковитою владою над усіма без винятку». Мислитель вважав чи не найголовнішим атрибутом суверенної влади видання законів і норм права, так само як і можливість припиняти їх дію [7, 427; 8].

Викладене навіює такі думки щодо класичного розуміння суверенітету:

1. Держава виникла і досі існує для забезпечення нормального життя суспільства, порядку і добробуту; тож, обмеження її суверенітету суперечить самій логіці її утворення, бо зменшує можливості її благодійництва.

2. Теоретично будь-яка змінна, обмежена чи розподілена влада не є суверенною, бо не може дозволити собі абсолютну свободу діяльності (навіть в інте-

ресах суспільства), оскільки або не має для того можливості, або може побоюватися переслідувань з боку своїх наступників.

3. Право (у т.ч. природне) набуває статусу чинного і стає законом виключно завдяки авторитету і силі суверенної державної влади, яка об'єктивізує абстрактні юридичні ідеї у вигляді позитивних (писаних) норм та забезпечує їх примусове виконання (на нашу думку, не слід недооцінювати легістсько-ета-тистський підхід, за яким право є системою загальнообов'язкових норм і приписів державної влади) [9, 126]; при цьому несуверенна влада втрачає безумовну можливість створення права, справедливого і корисного для певного суспільства, оскільки її законодавча діяльність не є самостійною.

4. Враховуючи, що правові норми набувають чинності виключно з волі суверенної держави, остання не тільки їх формує, але й володіє правом їх змінювати чи взагалі скасовувати (у т.ч. це стосується багатьох прав людини, які стають реальними саме завдяки державі). Звідси впливає сумнівність можливості правового обмеження влади (Г. Ф. Шершеневич підмітив, що всесилля влади обмежується моральною свідомістю і розсудливістю владарюючих та можливістю протидії підвладних [3, 217–218]), яке, однак, може стати штучною перешкодою ефективності її діяльності.

5. Влада, у т.ч. найбільш легістська і жорстка, тримається на згоді народу; при цьому неспроможність народу скинути владу (без іноземної допомоги) свідчить про те, що інститути влади розвинуті значно краще інститутів громадянського суспільства, тому їх домінування є цілком законотвірним.

6. Суверенітет — це основна генетична ознака держави, обмеження чи втрата якої робить самостійну державу васальною чи залежною територією (при цьому обмеження доречні щодо можливостей конкретних можновладців, наприклад, за допомогою введення моніторингу доходів і витрат, скасування імунітетів, домінування та невідчужуваності державної власності, що позбавить клептократів можливості її «приватизувати» тощо).

Викладені вище теоретичні міркування щодо необмеженого ества державного суверенітету на практиці далеко не завжди виливаються в тоталітаризм, оскільки лише змальовують загальні риси та максимальні потенційні можливості суверенної держави як універсального інституту політичної системи суспільства і головного інструменту забезпечення суспільного порядку і добробуту. В дійсності, безумовно, далеко не кожна держава має підстави та необхідність застосовувати найбільш жорсткі важелі управління, які актуалізуються, насамперед, за різних складних умов (криза, епідемії, розгул злочинності, війна, надзвичайний стан, надмірний тиск зсередини чи ззовні тощо).

Загалом, той факт, що глобалізація тлумачиться як низка процесів, що утворюють єдиний світ [1, 396], вказує на ту обставину, що нині світ є не одноманітним, а отже, багатограним чи багатополярним. Для з'ясування цих «полюсів» найбільш простою схемою видається поділ на три світи: «перший світ» — держави Заходу; «другий світ» — (колишні) держави соціалістичного блоку; «третій світ» — інші держави світу. Можлива також інша класифікація, наприклад, запропонована С. Хантінгтоном типологія культур, за якою

існують західна, латиноамериканська, буддійська, японська, синська, індуїстська, ісламська, православна, африканська цивілізації [10; 11].

При цьому, по-перше, кожна цивілізація цінна своєю історією, культурою, надбаннями, потенціалом та ін.; по-друге, очевидно, глобалізація тісно споріднена з «вестернізацією», адже основним її провідником є саме Захід, тож найбільшу вигоду уніфікація світу приносить саме йому.

У зв'язку з цим необхідно зазначити, що в умовах глобалізації має місце все більше зростання впливу міжнародних організацій (включаючи політичні, економічні та військові), ТНК та ін., що значно звужує суверенітет держави, обмежує її незалежність, а часто взагалі підриває її добробут шляхом зменшення можливостей держави щодо його забезпечення.

При цьому основними сферами буття суспільства і держави, які можуть зазнавати найбільшого негативного втручання, є: політико-правова, соціально-економічна і культурна. Спробуймо вказати на це детальніше.

Загалом, можна сказати, що вплив процесів глобалізації на політико-правову, соціально-економічну та культурну сфери проявляється в двох основних напрямках — теоретичному та практичному. На рівні теорії йдеться про популяризацію західних ідей, цінностей та схем на територіях держав «другого» та «третього» світів, на рівні практики — про спроби їх втілення. На жаль, часто це призводить до сумних наслідків — розпаду держав (наприклад, СРСР), виникнення різноманітних криз (наприклад, системної кризи в низці пострадянських держав), гуманітарної катастрофи (наприклад, падіння моралі та розповсюдження епідемій СНІДу і гепатиту С внаслідок поширення «свободи кохання», «свободи особистості», наркоманії) тощо.

Популярні нині ідеї демократії, ринкової економіки, прав людини та ін. досить часто сприймаються неналежним чином і служать руйнуванню традиційного ладу багатьох держав, включаючи й ті, що процвітають.

Негативні впливи процесів глобалізації на політико-правову сферу багатьох держав обумовлені багатьма факторами, насамперед, представленням демократії в якості єдиної належної схеми організації влади, прав людини — основною цінністю, міжнародних організацій — головним суддею, у т.ч. й у внутрішньодержавних питаннях.

При цьому ефективність демократії видається вельми спірною, зважаючи на властиві їй недоліки: а) змінюваність і нестабільність влади, що може завадити втіленню масштабних проєктів; б) можливість доступу до влади далеко не найкращих осіб; в) велика ймовірність необдуманих дій і хибного вибору; г) егоїзм владарюючої меншості; ґ) виборність влади, яка часто править, щоб догодити народу, навіть всупереч його справжнім інтересам; д) відсутність чіткої волі більшості як такої тощо [12, 29–44].

Зазначимо, що авторитаризм є виправданим і природним за умови краху старих соціальних структур, переходу до нових; він досить поширений (певні монархії, диктаторські режими, військові хунти і т.п.), що пояснюється низкою його позитивних можливостей, особливо при проведенні радикальних реформ: забезпечення порядку, проведення швидкої реорганізації соціальних

структур, концентрація зусиль і ресурсів для виконання конкретних завдань тощо [13, 30]. В. В. Бушанський підмітив, що, окрім негативних, авторитаризму властиві і позитивні риси, тому авторитарні важелі управління варто не ігнорувати, а використовувати [14, 593].

Стосовно прав людини слід вказати, що вони набувають реальності лише у разі закріплення їх офіційними джерелами права, тож, за великим рахунком, вони є похідними від держави. Більше того, філософське питання про «злу» чи «добру» природу людини, а відтак і про справедливість її наділення надмірними правами й досі залишається відкритим...

Діяльність міжнародних органів і організацій часто суперечить здоровому глузду та справедливості. Класичний приклад тому — рішення в 2009 р. Міжнародним судом ООН територіального спору між Румунією (з 2004 р. — члена НАТО, а з 2007 р. — члена ЄС) та Україною щодо острова Зміїний: не зважаючи на те, що острів Зміїний визнали-таки українським островом (а не скелею, як наполягала Румунія), на адекватність делімітації кордонів на користь України це не вплинуло — з 75 тис. км² шельфу навколо острова (багатою нафтою та газом) Україні «виділили» лише 12 [15], при цьому Румунія вважає, що її інтереси задоволено на 79 % [16].

Окремої уваги заслуговують нещодавні події в Північній Африці. Будь-яка держава повинна мати природне право боротися з повстаннями і бунтами, оскільки останні є тяжким злочином, що посягає на державний лад і правопорядок. Відсутність такого права фактично підриває державність, оскільки в будь-якій країні можна легко розшукати кілька сотень чи тисяч невдоволених, які скандуватимуть антиурядові гасла, чинитимуть погроми та нападуть на представників влади і звичайних громадян.

Цікаво, що придушення масових безпорядків у Франції в 2005 р. сприймалося міжнародною спільнотою як законний захід офіційного уряду, тоді як аналогічні дії президента Єгипту Хосні Мубарака та голови лівійської джамахірії Муаммара Каддафі — як злочини кривавих тиранів. При цьому різноманітністю відрізняється доля керівників придушення повстань: Н. Саркозі, що був міністром внутрішніх справ Франції у 2005 р., став президентом Франції; президент Єгипту Х. Мубарак, який на 18 день заворушень пішов у відставку, зараз піддається судовому переслідуванню (за спробу організації наведення порядку та пацифікації бунтівників); М. Каддафі (та його сина), який до останнього намагався придушити бунт та забезпечити конституційний лад і порядок, було вбито після судилища.

Варто підкреслити, що бунт є злочинним посяганням проти держави, тому остання, з точки зору справедливості, доцільності і здорового глузду, вправі вживати заходів для його недопущення чи придушення. У зв'язку з цим постає питання: наскільки правомірним було втручання іноземних сил у внутрішні справи Лівії, тим більше не на боці офіційного і законного уряду?!

При цьому, якби М. Каддафі вдалося придушити бунт, склалася б ситуація, коли існує держава Лівія з офіційним законним урядом, яка не втручалася у внутрішні справи інших держав, не посягала на суверенітет інших держав, не

була агресором і т.п., проти якої, однак, сформовано військову коаліцію, яка вживала активних дій. Безумовно, така ситуація була би загрозою для миру і провокувала би війну.

Зазначимо, що судити про лівійські порядки за європейськими ідеями демократії, прав людини, ринкової економіки тощо так само некоректно, як вимагати від європейських жінок носіння паранджі і сповідання ісламу.

Все це переконливо засвідчує, що повстання, бунти, зміщення влади тощо є виключно внутрішньодержавними питаннями, при цьому втручання іноземних держав чи організацій (тим більше військово) є неприпустимим.

Загалом же, лівійським бунтівникам варто було би згадати слова видатного класика політико-правової думки Н. Макіавеллі: «Треба знати, що нема справи, влаштування якої є більш складним, ведення більш небезпечним, а успіх більш сумнівний, ніж заміна старих порядків новими» [17, 52], тим більше, що за показником ВВП на душу населення Лівія входила до третини найбільш успішних держав світу і практично перебувала на рівні багатьох країн Європи — Білорусі, Болгарії, Румунії, Словачії, Російської Федерації, Хорватії, Польщі, держав Прибалтики та ін. [18].

Безумовно, війна, зруйновані міста, промисловість та інфраструктура, тисячі вбитих і поранених, утворення нової влади (із невідомими якостями) не сприятимуть подальшому процвітанню Лівії, а відкинуть її далеко назад.

Також заслуговує на увагу вплив процесів глобалізації на соціально-економічну сферу та поширення західних уявлень про блага ринкової економіки, фритредерства, «мінімальної держави» тощо.

Невипадково дослідники О. С. Бендь та Л. Ю. Бондаренко зазначають, що «завдання збереження економічної безпеки за останні 10 років остаточно укріпило свій статус в якості основної функції держави», і прогнозують зростання ролі держави в умовах глобалізації [19, 8–9].

Насправді, ринкова економіка є далеко не єдиною ефективною моделлю, що підтверджується досвідом: а) деякі пострадянські держави, вельми далекі від ринкової економіки, а подекуди і демократії (Росія, Білорусь, Казахстан), практично не поступаються економічними показниками, зокрема ВВП на душу населення, багатьом європейським державам (Болгарія, Румунія, Польща, Словачія, Хорватія, країни Прибалтики) [18]; б) чимало держав світу мають вельми регульовану державою економіку із шаленими темпами зростання та є найбагатшими чи наймогутнішими (Китай, де економіка розвивається за п'ятирічними планами Комуністичної партії [20]; Саудівська Аравія [21], Катар [22], де панують абсолютні монархії, а держава зберігає монополію в енергетичному секторі — основі економіки та ін.); в) зрештою, нерегульована ринкова економіка може призводити до криз на зразок Великої депресії 1929–1933 рр. тощо.

Дослідник С. П. Сисягін вказує: «У західних країнах існує думка, що не всупереч, а саме завдяки широкому й умілому втручання держави в ринкові відносини багато країн досягли тих економічних і технологічних висот, на яких вони зараз знаходяться» [23, 24].

Тож, на нашу думку, вільна торгівля вигідна для тих держав, де національний виробник є достатньо потужним. Натомість у державах, де національний виробник перебуває на стадії становлення, відсутність державної підтримки може поставити хрест на його розвитку.

Так само концепція податків як головного джерела доходів держави має всі шанси вдало реалізуватися у багатих державах із потужним національним виробником, тоді як у бідних державах, де відсутній потужний національний виробник, податкові надходження будуть явно замалими.

Тож, вбачається, що сучасна держава повинна зберігати економічний суверенітет за допомогою адекватного регулювання економіки та присутності в ній досить потужного державного сектора. При цьому важливим завданням суверенної держави в сучасних умовах є забезпечення найбільш ефективного використання національного багатства в інтересах народу, збереження його монополії на природні ресурси та народне господарство, у т.ч. за допомогою загального контролю держави над народним господарством, протекціонізму, забезпечення позитивного зовнішньоекономічного сальдо, недопущення іноземців до контролю над національною промисловістю і ресурсами.

Культурна сфера також піддається впливам глобалізації, які можуть справляти як позитивний (краще взаєморозуміння різних народів, культурний обмін тощо), так і негативний ефект (нав'язування невластивих і руйнування традиційних цінностей, контроль над умами тощо). Сьогодні віяння чужоземних культур часто проявляються у «ненав'язливому» поширенні чужої ідеології (політичні, правові, суспільні ідеї, цінності, різні релігійні місії тощо), що має на меті здобуття контролю над душами людей та створення сприятливого клімату для економічної чи іншої експансії тощо.

Отже, резюмуючи викладене, слід зробити такі висновки:

1. Державний суверенітет є великим благом і цінністю, дає змогу державі здійснювати незалежну зовнішню і внутрішню політику в інтересах народу.

2. Державний суверенітет нині потребує посиленого захисту, насамперед у політико-правовому, соціально-економічному та культурному напрямках.

3. Найкращими гарантіями державного суверенітету є: а) в політико-правовому плані — могутні збройні сили, що мають ядерну зброю (в об'єктивному сенсі її поширення є шкідливим, бо загрожує людству, але в суб'єктивному — корисним, бо урівнює всі держави, великі і малі, що, у свою чергу, зменшує ймовірність війни), істинний суверенітет влади, її сила, потужні рівноправні міждержавні союзи тощо; б) в соціально-економічному плані — планомірне державне регулювання економіки, наявність у ній значного державного сектора, протекціонізм, позитивне зовнішньоекономічне сальдо, реальне володіння народом і державою національним багатством країни та його використання в інтересах загального добробуту тощо; в) у культурному плані — збереження і захист традиційних цінностей, національної самобутності та ідентичності на засадах консерватизму як підвалини стабільності і прогресивного розвитку і т.ін.

Перспективи подальшої розробки даної проблематики вбачаються у дослі-

дженні організаційних засад забезпечення державного суверенітету в умовах постмодерну та фундаментальних основ існування суверенної держави у сучасному глобалізованому світі.

Література

1. Robertson R. *Globality, Global Culture, and Images of World Order // Social Change and Modernity.* — Berkeley, 1992. — P. 396.
2. Боден Ж. Шесть книг о государстве // Антология мировой политической мысли : [в 5 т.]. М. : Мысль, 1999. Т. 2. С. 689–695.
3. Шершеневич Г. Ф. *Общая теория права* / Г. Ф. Шершеневич. — М. : Изд. Бр. Баншако-выхъ, Типо-лит. Т-ва И. Н. Кушнеревъ и Ко, 1911.
4. Оборотов Ю. П. *Теория государства и права (прагматический курс) : экзаменационный справочник* / Ю. Н. Оборотов. — О. : Юрид. д-ра, 2006. — 184 с.
5. Глобализация [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Глобализация>.
6. Співак В. М. Суверенна держава у процесі глобалізації // Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. — 2006. — Вип. 41. — С. 666–674.
7. Кухта Б. Суверенітет // Політична наука. Словник: категорії, поняття і терміни / [Б. Кухта, А. Романюк, Л. Старецька та ін.]; за ред. Б. Кухти. — Л. : Кальварія, 2003. — С. 427.
8. Bodin, Jean. *Les six livres de la Republique.* — Lyon : de l'impr. de Jean de Tournes, 1579. [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k536293/f2.image>.
9. Крижановський А. Ф. Етатиська парадигма і концепція сучасного правопорядку як вектори правового розвитку // Визначальні тенденції генезу державності і права : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф. «Треті Прибузькі юридичні читання» / за ред. В. І. Терентьєва, О. В. Козаченка. — Миколаїв : Ліоп, 2007. — С. 125–129.
10. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. — М. : АСТ, 2003. — 603 с.
11. Столкновение цивилизаций [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Столкновение_цивилизаций.
12. Керимов А. Д. *Современное государство: вопросы теории* / А. Д. Керимов. — М. : Норма, 2008. — 144 с.
13. Мадіссон В. В. Авторитаризм / В. В. Мадіссон, В. П. Горбатенко // *Юридична енциклопедія : в 6 т.* / редкол.: Ю. С. Шемшученко [та ін.]. — К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. — Т. 1 : А–Г. — С. 30.
14. Бушанський В. В. Авторитаризм: pro et contra // Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. — 2007. — Вип. 36. — С. 590–597.
15. Кто проиграл в борьбе за Змеиный? // Комсомольская правда в Украине. — 2009. — 6 февр. [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://kp.ua/daily/060209/71969/>
16. Суд ООН решил спор вокруг острова Змеиный [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://news.bbc.co.uk/1/hi/russian/international/newsid_7867000/7867537.stm.
17. Макиавелли П. *Государь; Рассуждения о первой декаде Тита Ливия* / П. Макиавелли. — СПб. : Азбука-классика, 2008. — 272 с.
18. Список стран по ВВП (ППС) на душу населения [Электронный ресурс]. — Режим доступа : [http://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_ВВП_\(ППС\)_на_душу_населения](http://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_ВВП_(ППС)_на_душу_населения).
19. Бендь А. С. Трансформация функций современного государства в контексте критического осмысления последствий процесса глобализации / А. С. Бендь, Л. Ю. Бондаренко // *Известия Волгоградского государственного технического университета.* — 2006. — № 7. — С. 7–9.
20. Экономика Китайской Народной Республики [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Экономика_Китая. — Экономика Китайской Народной Республики.
21. Саудовская Аравия [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Саудовская_Аравия. — Саудовская Аравия.
22. Катар [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Катар>. — Катар.
23. Сисягин С. П. *Современные взгляды на государственное регулирование рынка // Ветеринарная патология.* 2005. № 4. С. 21–24.

Анотація

Джолос С. В. Проблема державного суверенітету в умовах глобалізації: загальнотеоретичний аспект. — Стаття.

У статті з'ясовано єство та сутність державного суверенітету, визначено основні загрози державному суверенітету та засади його трансформації в умовах глобалізації; запропоновано загальнотеоретичні основи збереження і розвитку державного суверенітету у сучасних умовах та ін.

Ключові слова: глобалізація, суверенітет, держава, державний суверенітет, загальне благо, людство.

Аннотация

Джолос С. В. Проблема государственного суверенитета в условиях глобализации: общетеоретический аспект. — Статья.

В статье установлены природа и сущность государственного суверенитета, определены основные угрозы государственному суверенитету и принципы его трансформации в условиях глобализации; предложены общетеоретические основы сохранения и развития государственного суверенитета в современных условиях и др.

Ключевые слова: глобализация, суверенитет, государство, государственный суверенитет, всеобщее благо, человечество.

Summary

Dzholos S. V. Problem of State Sovereignty under Conditions of Globalization: General Theoretic Aspect. — Article.

The nature and essence of state sovereignty were determined. Threats and peculiarities of state sovereignty transformation in the context of globalization were discovered. General theoretic positions of state sovereignty maintenance and development under the modern conditions were offered.

Keywords: globalization, sovereignty, state, state sovereignty, common welfare.

УДК 342.728(477)

Т. В. Астахова

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ДО ПОСТАНОВКИ ДОКТРИНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Прогресивний розвиток України як демократичної, правової держави, реалізація конституційного принципу політичної та ідеологічної багатоманітності (ст. 15 Конституції України), формування громадянського суспільства як політичної цінності, здатної через свої інституціональні формування (перш за все, через політичні партії) виконувати певні політико-соціальні функції об'єктивно потребують вдосконалення партійної системи, підвищення ролі та значення політичних партій як виразників різноманітних інтересів суспільства. Як слушно відмічається в юридичній літературі, «рівень розвитку демократії значною мірою залежить від рівня розвитку партій та політичної системи України» [1, 11].

Сфера політичної свободи людини в Україні юридично оформлюється в сукупності політичних прав і свобод, спрямованих на участь особи в політично-